

Készítette dr.Buczko István, Töpler MRC-TRC, 2022

In memoriam

Dr.Töpler Károly Ágost / Dr.Toepler, Joannes, Carolus Augustus /

orvostudor, szülésmester, sz.K.Sopron város egyik rendes főorvosa, Budapesti Magyar Királyi Természettudományi Társulat Tankedvelője, a Bécsi. cs. K. Orvosegyesület levelező tagja, A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók VIII. Nagygyűlésének egyik titoknok

született Sopron 1798, elhunyt Gyalóka 1850

Dr.Töpler Károly Ágost 1798-ban született Sopronban, Toepler Gottlieb és Német Katalin gyermekeként. A család, nevét németnyelvű iratokban Toeplernek, míg magyar nyelvű iratokban Töplernek írják.

A Toepler család Németországból települt Sopronba a XVII században. A családot a soproni polgárkönyv először 1698-ban említi, miután 1698.06.16-án Töpler Gottfried, mint posztókészítő polgárjogot kap. Apját Töpler Kristófot, mint zwölfhubeni kertészt említik ezen iratok. Az evangélista házassági anyakönyvi kivonat szerint Kristóf kereskedő volt Ober-Lausnitzbeli Marglissában.

A soproni polgárkönyv szerint Töpler Gottfried az Ober-Lausnitzbeli Debnitschből, míg a tanács jegyzőkönyv szerint Schedewahlból származik. Töpler Gottlieb Sopron város külső tanácsosa volt, így feladata volt többek között a város szempontból nagy jelentőséggel bíró higiénés szabályok betartásának ellenőrzése a városban lakók otthonainál.

Dr.Töpler Károly Ágost 1833.08.14-én kapott Sopronban polgárjogot, majd 1838-tól a város külső tanácsosa lett.*¹

Dr.Töpler Károly Ágost 1823.06.07-én a Bécsi Egyetemen szerzett orvosi diplomát. Toepler, Joannes, Carolus Augustus Orvosi disszertációjának címe: „ Dissertatio inauguralis philosophico-medica de ratione et experientia, duobus medicinae fundamentis. 7. junii 1823, Vindobonae 1823 typis J.E. Akkermann, VIII, 40 p. „

Barátainak, kollegáinak és több tudásra vágyó orvostanhallgatók számára ajánlott értekezését az értelemről és a tapasztalásról, az orvostudomány két alapjáról írta.*²

Dr.Töpler Károly Ágost Sopron város tisztifőorvosa volt 1849-ig.

1847-ben titkára*³ volt a Sopronban megtartott Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Országos Társasága – MOTT - által szervezett VIII. Vándorgyűlésnek.

A MOT soproni vándorgyűlése 1847.augusztus 11-17 között zajlott a városban.

Készítette dr.Buczko István, Töpler MRC-TRC, 2022

Dr.Chyzer Kornél, Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társaságának Vándorgyűléseinek története 1840-1890 írása szerint a Sopronban tartott Gyűlés mind megjelenésében mind az előadások számában a legkiemelkedőbb volt az 1890-ig megvalósult tudományos ülések közül. A vándorgyűlésen annyi kiváló külföldi szakember vett részt melyre sem az idáig sem később nem volt példa. Ez nagyvalószínűség szerint Bécs közelségének volt köszönhető. A nagyszámú résztvevői szám arra is példát mutatott, hogy a tudomány művelői közvetlenül a szabadságharc előtt már felkorbácsolódott nemzeti áradat hullámaintól sem riadtak vissza a tudomány iránti szenvedélyes elkötelezettségük okán.

A MOTT soproni Vándorgyűlésének orvosi előadásainak előadói és témái a következők voltak *5:

1. Dr. Sándorffy János – Sopron megye leírás
2. Dr. Töpler Károly Ágost – Bonczolatok
3. Dr. Gárdos János – A szellemtanról vagyis az állati magnetizmusról
4. Dr. Eisenstein Antal – Az alvajárásról és ennek okairól
5. Dr. Wágner Dániel – Gyógyvegytani értekezés mesterséges ásványvizek témában
6. Dr. Viszanik Mihály – A lélekgyógytan vázlata
7. Dr. Bene Ferenc (ifj) – A lélekgyógytan köréből szedett vázlatok (Előadás európai tébolydáról)

Ezen előadás során került először megfogalmazásra a Magyar Országos Tébolyda felállításának szükségessége a Bécsben működő tébolyda magyar vezetője, Majsisovits György Egyetemi Tanár személyes felszólalására.

Az orvos-sebész szakosztály jegyzőkönyve alapján a következő hivatalos leírat készült:

A) Jegyzőkönyv: Bene Ferenc, Sándorffy János Alelnökök, Kovács Sebestyén Endre és Hankó József jegyzők

B) Értekezések:

1. Sopronmegye leírása: Sándorffy János, Sopronmegyei főorvos
2. Az alvajárásról és ennek okairól: Eisenstein, Egyetemi tanár, Bécs
3. A szellemtanról vagyis az állati magnetizmusról: Gárdos János, Egyetemi tanár, Bécs
4. Bonczolatok : Töpler Károly Ágost, Sopron város Főorvos

Az orvosi szakosztály neves nemzetközi előadói voltak:

- Wattman, Egyetemi tanár, Bécs
- Dr.Majsisovits György, Egyetemi tanár, Bécs
- Viszanik Mihály, Egyetemi tanár, Bécs
- Granishtatten, Bécs Városi Tiszti Főorvos
- Fink, Tábori Főorvos, Bécs

Készítette dr.Buczko István, Töpler MRC-TRC, 2022

Dr.Töpler Károly Ágost a Nagygyűlés Orvos-Sebészi szakosztályában tartott értekezést Bonczolatok címmel.*⁴

Az értekezésében a következő témákról adott elő *⁶:

1. Az agynak rostos növedékes részinti ellágyulás miatt meghalt személynek bonczolete
2. Hasnyálmirigy rostos rákban (chirrus pancreatitis) s bekövetkezett sárgakórbán meghalálozottnak bonczolata
3. Gyomorcsuk keményedése és szűkülése (strictura pylori callosa)
4. A gyomorban meggyúlt aludt vér okozta idült hányás
5. A húgyhólyag s végbél megvastagulása s megkérgeződése (scirrus vesicae urinariae at intestini recti)
6. Húgy-árféle eset

A Soproni Nagygyűlésen Dr.Töpler Károly Ágost magyar nyelven adott elő értekezést „Sopron városának történeti vázlata, eredetétől kezdve a XVI-ig századig címmel. A Közgyűlés nyitó napján magyarul elhangzó értekezés különlegességét az adta, hogy a tudományos vándorgyűlés hivatalos nyelve német volt. Dr.Töpler Károly Ágost értekezése a Főméltóságú Esterházy Pál Galantai Főherceg-Elnök megnyitó beszédét követő harmadik beszéd volt, közvetlenül Sopron város polgármestere Martiny Frigyes köszöntő beszéde és Kubinyi Ágoston, József Főherceg Magyarország Nádorának, mint fűvész és archeológusnak Alcsúthi munkáját bemutató értekezését követően.

Dr.Töpler Károly Ágost 1847-ben saját költségén jelentette meg Hippocrates aphorizmusai címmel az eredeti mű magyar nyelvre fordított és általa magyarázó jegyzetekkel ellátott írását.

Ebben a műben mint orvostudor, szülészester, sz.K.Sopron város egyik rendes főorvosa, Budapesti Magyar Királyi Természettudományi Társulat Tankedvelője, a Bécsi. cs. K. Orvosegyesület levelező tagja, a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók VIII. Nagygyűlésének egyik titoknokja szerepel. *⁷

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társaságát 1841-ben német minta alapján szervezte meg [Bene Ferenc](#) és [Bugát Pál](#). Majd száz évig működött (1841-1933). Szervezetét tekintve állandóan működő központi bizottmánnyal rendelkezett, s az előadásokat szakcsoportokba szervezte. Az eredeti orvosi, természettudományos jelleg ugyan hangsúlyos volt, de archeológiai, és a szociológiai szakcsoportjai is működtek.

A Társaság tagjai között a tudományos élet számos kiválóságát megtalálható volt. A MOTT működése során mindig más városban tartotta éves nagygyűlését, fennállása során összesen negyvenegyet.

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlései 1841-től indultak, de 1848 és 1862 között szüneteltek. 1863-as újra indulásukban Eötvös Józsefnek is szerepe volt.^[1] Ezután rendszeresen szervezték a vándorgyűléseket egy-két évenként, mígnem az első világháború előtt ritkulni nem kezdtek. A 41. vándorgyűlést 1933-ban Budapesten tartották.

Készítette dr.Buczko István, Töpler MRC-TRC, 2022

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társaságának Vándorgyűléseinek iratait a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum őrzi.^[2]

A vándorgyűlések kiadványai ("munkálatai") az Akadémiai Könyvtár repozitóriumának egyik gyűjteményében (REAL-EOD) elérhetőek.^[3] A vándorgyűlések helyszínéül szolgáló városokról és megyékről rendszeresen leírásokat adtak ki.^[4] A kiadványok szerkesztői között találhatjuk Bugát Pált, [Brassai Sámuel](#)t, [Flór Ferenc](#)et, [Szabó József](#)et, [Albert Ferenc](#)et és [Lakits Ferenc](#)et.

[Chyzer Kornél](#) írta meg a vándorgyűlések első fél évszázadának történetét.

Családja és leszármazottjai

Dr.Töpler Károly Ágost felesége Martiny Ludovika volt, akitől hat gyermeke született. Károly, Sándor, Otto, Emma, Luise és Irma.

Dr.Töpler Károly Ágost orvostudományokat művelő leszármazottjai a teljesség nélkül:

dr.Töpler Károly, (fia, sz: 1826 an: Martiny Ludovika) sebész főorvos, Sopron

dr.Péter István (szépunoka, sz: 1957 an: Töpler Judit) állatorvos, J-N-Sz Megyei Főállatorvos, Magyarország Mezőgazdasági volt Atasséja USA

Péter Judit, (szépunoka, sz:1970 an: Töpler Judit), pszichológus, SOTE Neurológiai Klinika, klinikai szakpszichológus, neuropszichológus, Töpler MRC-TRC

Buczko Emma, (leszármazott an: Péter Judit), V. éves orvostanhallgató, PE

Dr.Töpler Károly Ágost jogtudományt művelő leszármazottjai:

Dr.Töpler Kálmán,(unoka sz:) bíró, Sopron Város Polgármestere

Dr.Töpler Károly Ágost életrajzi anyagát összeállította dr.Buczko István orvos, a Töpler MRC-TRC intézet vezetője

Az orvos történeti és családi életrajzi anyagok összeállításában közreműködtek és ezért hálás köszönet:

Ráczkevy Edit, főkönyvtáros Hölgynek, MNM Semmelweis Orvostörténeti Könyvtár

Polán Miklósné Asszonynak, kutató szolgálat, MNL, Sopron

Készítette dr.Buczko István, Töpler MRC-TRC, 2022

*¹ Házi Jenő: Soproni polgárcsaládok

*² Dörnyei Sándor, Régi magyar orvosdoktori értekezések Bécs Egyetem és Josephinum 1729-1848 (3. kötet) - Zebegény 2010, Borda Antikvárium

*³ Szinyei József Magyar Írok élete és munkái 1914, MTA megbízásából

*⁴ MOT Nagygyűlések jegyzőkönyvek és értekezések – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum

*⁵ Dr.Chyzer Kornél, Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűléseinek története 1840-1890 (Sátoraljaújhely 1890)

*⁶ Halász Gejza, A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Sopronban 1847.08.11-17 között tartott Nagygyűlésének Történeti Vázlata és Munkálatai a Nagygyűlés megbízásából, 1863

*⁷ Semmelweis Orvostörténeti Múzeum